

Konturer till en nomadologisk kulturanalys

AV EDDY NEHLS

Kultur är kollektiva, icke-linjära processer av tillblivelse, vilka inbegriper allt och alla. Inte bara människor, utan även tankar och ting är delar av, interagerar och blir ömsesidigt till i processen. Filosoferna Gilles Deleuzes och Felix Guattaris (2003: 379f) nomadologiska ansatser har jag använt som inspiration för att utveckla en interagerande metod för att samtidigt både undersöka kultur, och kommunicera resultaten i det omgivande samhället. Deleuze och Guattari utgår från att, ”allt tänkande är en tillblivelse, en dubbel tillblivelse, snarare än ett attribut till ett Subjekt och representationen av ett Helt”.

För att undersöka kultur med sådana utgångspunkter måste forskaren befinna sig i rörelse, ständigt kommunicerande med såväl allmänheten som vetenskapssamhället. Nomadologisk kulturforskning handlar om interaktion, i realtid, om att kasta sig ut i floden av rörelse och flyta med i strömmen av händelser. Och det underlättas om kommunikationen av vetenskapliga resultat sker via en regelbundet uppdaterad, interaktiv blogg.

Kultur handlar om *ömsesidig* tillblivelse och går aldrig att fånga och beskriva i detalj. Vetenskapen har heller

inget tolkningsföreträde, alla sådana mål och ambitioner måste överges om kulturanalysen ska bli nomadologisk. Kunskap om kultur är en kollektiv angelägenhet som varken kan eller får stanna inom akademien. Kultur är per definition delad och kulturvetare borde därför engagera sig mer i tillblivelsen än ställa sig vid sidan av. Konkret och handgripligen. Det underlättas om bloggformatet används simultant för att både kommunicera resultaten av det vetenskapliga arbetet och för att dra på sig reaktioner som kan utgöra underlag till vidare analys och fortsatt kommunikation. Att blogga är att vara i rörelse, *tillsammans* med sitt studieobjekt. Sista ordet är aldrig sagt i någon fråga som rör kultur. Bloggande, nomadologiskt inspirerade, kulturanalytiker är således ute på ”never ending fieldworks”.

För att tillvarata potentialen hos nomadologin finns en poäng att göra som Deleuze och tänka på kulturvetenskap som ett slags samtal (jfr Deleuze & Parnet 2002:1 ff).¹ Samtala bör man enligt Deleuze göra i mycket högre utsträckning än vad man gör, istället för att diskutera. Skillnaden mellan samtal och diskussion är fundamental. Diskussion syftar till att komma fram till något be-

stämt och till att utse en vinnare. Diskussioner underblåser därför tendenser till makt, eftersom målet är att nå ett avslut. Samtal däremot handlar lika mycket om att lyssna som att tala. Samtalets mål är att utbyta tankar, att interagera och att verka för att uppnå ett gemensamt mål, tillsammans. Förståelse för kultur bör öppna upp, inte stänga in, bestämma eller läsa fast. Och för detta ändamål passar bloggen väl.

Flyktlinjer (som är namnet på min blogg) har som ambition att sprida kunskap samt att främja samtal och interaktion kring kultur. Publicering i smala, internationella, referee-granskade, vetenskapliga publikationer gör det inte. Inom akademien är debatter vanligare och anses finare än öppna och förutsättningslösa samtal. Och över tusen bloggposter är inte värt ett vittnen i jämförelse med en enda vetenskaplig artikel.

Besluten om att det är så det ska vara är kontingent och har liksom all kultur vuxit fram i och genom interaktion mellan aktörer med olika intressen och grader av makt och inflytande. En annan akademi är möjlig, om tillräckligt många vill och ser värdet av det.

Världen och verkligheten förändras inte linjärt, och

därför menar jag med Deleuze att, ”alla missuppfattningar är bra, givetvis under förutsättning att de inte är tolkningar utan avser användningen av [vad man nu studerar], att de ökar användningen, att de skapar ytterligare ett språk inom dess språk” (ibid., 2002). Bloggen är som klippt och skuren för att främja uppkomsten av missuppfattningar som kan leda till samtal om, och i förlängningen reell förändring. En nomadologisk förståelse för kultur handlar om att göra sig öppen för de flyktlinjer (konstruktiva möjligheter) som hela tiden uppstår överallt men som det kan vara svårt att upptäcka om man utgår från en konventionellt akademisk syn på kunskap. För att öka möjligheten att upptäcka flyktlinjerna, när och där de uppenbarar sig måste man sluta,

söka efter om en idé är rätt eller sann. I stället bör man söka efter en helt annan idé någon annanstans inom ett annat område, så att någonting passerar mellan de båda som varken är i det ena eller i det andra. Men den här idén hittar man i allmänhet inte av sig själv, slumpen måste till eller att någon ger den till en. (Deleuze & Parnet 2002).

Här som på många andra ställen i Deleuzes och Guattaris gemensamma produktion är det vad som sker i mellanrummen mellan de berörda parterna som lyfts fram och betonas, det som

uppstår inom ramen för förutsättningslösa samtal där tankar och idéer ohejdat kan tumla runt, konfronteras med andra tankar och sättas i rörelse. Det är i mellanrummen som det oväntade står att finna, som flyktlinjer uppstår. Och detta inser och upptäcker man enklare om man tillåter sig att vara nomadologiskt öppen och prestigelös.

Kulturvetenskapliga texter kan och bör därför provocera mottagaren till egna tankar, till att tänka nytt om och tänka förbi det givna, snarare än bestämma hur det är. Nomadologisk kulturanalys handlar om att främja ny-tänkande genom att upprätthålla arenor för samtal. Nyttan med kulturvetenskap kommer till sin rätt först i mötet med andra kompetenser och kulturforskaren tvingas genom bloggandet till interaktion med den forskningen handlar om och berör.

Konturerna till en sådan vetenskap kan ritas upp med hjälp av ett citat från Deleuze, där han talar om sitt mångåriga samarbete med kollegan Felix Guattari. Citatet fungerar som programförklaring för Flyktlinjer, och det illustrerar vad jag menar att bloggande kan hjälpa kulturvetare att uppnå.

Vi var bara två, men det som var viktigt för oss var inte så mycket att arbeta tillsammans utan snarare detta egendomliga faktum att arbeta mellan oss båda. Vi var inte

längre ”författare.” Och det här mittemellan refererade till andra personer som var olika på olika sidor. Öken växte samtidigt som den blev mer befolkad. Detta hade ingenting att göra med en skola eller med igenkännandeprocesser utan det hade framför allt att göra med möten. Och alla dessa historier om tillblivanden, förbund mot natur, a-parallell utveckling, tvåspråkighet och tankestöld är vad jag haft ihop med Félix. Jag har stulit Félix och jag hoppas att han gjorde på samma sätt för gentemot mig. (Deleuze & Parnet 2002).

Nyckeln till framgång är något så enkelt och samtidigt svårt som en plats för egalitära möten mellan kulturforskaren och dem de vetenskapliga rönen angår. För att det hela ska fungera och för att främja samtal måste det vara en plats med högt i tak där många kontinuerligt och prestigelöst kan utbyta tankar och föra förutsättningslösa samtal kring hur man bäst utnyttjar resurserna och kompetenserna som man sammantaget förfogar över. Via bloggen undersöker kulturvetaren inte bara kulturen, hen är samtidigt aktivt med i skapandet av kultur. Detta ser jag som en väg framåt för kulturvetenskapen, ett nödvändigt steg om etnologi och andra humanistiska ämnen inte skall bli obsoleta, för att avsluta med ett medvetet provokativt uttalande, som jag gärna samtalare vidare om på flyktlinjer.blogspot.com

NOT

¹ Artikeln är resultatet av ett av Deleuzes möten med intervjuaren Claire Parnet, och finns översatt till svenska i tidskrifterna *Glänta* och *Ailos* gemensamma Deleuzenummer från 2003/2004. Översättningarna av denna text är gjorda av Kristina Ekelund och är också hämtade därifrån.

REFERENSER

- Deleuze, Gilles & Guattari, Felix, 2003. *A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia*. Minneapolis, London: University of Minnesota Press.
- Deleuze, Gilles & Parnet, Claire, 2002. *Dialogues II*.

New York: Columbia University Press.

for nomadological Cultural Studies.

Keywords: Deleuze, blogging, conversation.

SUMMARY

Contours for Nomadological Cultural Studies
(*Konturer till en nomadologisk kulturanalys*)

This article draws up some lines and puts forward thoughts about blogging as a way to develop and make Cultural Studies more up to date, both with society and with recent theoretical insights about culture. The objective of this text is to inspire fellow academics to start blogging about their work and to use blogs as a two way tool for both communication and investigation, and to elaborate on some prerequisites

Eddy Nebls, Associate Professor in Cultural Science, Department of Health and Educational Sciences, University West, Trollhättan, Sweden.